

DECIZIA Nr.421
din 23 iunie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.146¹ din Codul de procedură penală

Nepublicată

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel-Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Marieta Safta	- prim-magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Dana-Cristina Bunea.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.146¹ din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Horațius Dumbravă în Dosarul nr.2871/1/2018 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.178D/2019.

2. La apelul nominal lipsește autorul excepției, față de care procedura de citare este legal îndeplinită. Prim-magistratul-asistent referă asupra faptului că la dosarul cauzei au fost depuse concluzii scrise, prin care se solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, cadru în care se formulează și o cerere de extindere a controlului de constituționalitate „și cu privire la alte aspecte de neconstituționalitate ale art.146¹ din Codul de procedură penală.” Totodată, referă asupra faptului că reprezentantul Ministerului Public a depus la dosar, înainte de începerea ședinței de judecată, concluzii scrise, prin care solicită admiterea acesteia, sub aspectul posibilității contestării legalității măsurii de obținere a datelor privind tranzacțiile financiare.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate, apreciind că este întemeiată în raport cu dispozițiile art.21 din Constituție și art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Arată, în esență, că în cauză se aplică, *mutatis mutandis*, soluția și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.244 din 6 aprilie 2017. Astfel, reluând aceste considerente și văzând faptul că art.146¹ din Codul de procedură penală face trimitere la procedura prevăzută de art.145 din același Cod, care se aplică în mod corespunzător, „concluzia care se impune este că argumentele reținute prin Decizia Curții constituționale nr.244/2017 sunt valabile și în privința măsurii de obținere a datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane.” Cât privește cererea de extindere a excepției de neconstituționalitate, apreciază că argumentele expuse sunt incidente numai în măsura în care persoana vizată trebuie să beneficieze de garanții similare celorlalte măsuri de supraveghere tehnică.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 16 noiembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr.2871/1/2018, **Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.146¹ din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de contestatorul Horațius Dumbravă în cadrul contestației împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține, în esență, că prin Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală în măsura în care nu permit contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de acestea și care nu are calitatea de inculpat în cauză. În acest context, Curtea Constituțională a precizat (paragraful 53 din decizie) că, potrivit art.21 alin.(1) din Constituție, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime, iar,

potrivit art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de Convenție au fost încălcate are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor oficiale. Ca atare, Curtea a conchis în decizia menționată (paragraful 63) că „în materia măsurilor de supraveghere tehnică, ce constituie o ingerință în viața privată a persoanelor supuse acestor măsuri, trebuie să existe un control *a posteriori* încuviințării și punerii în executare a supravegherii tehnice. Astfel, persoana supusă măsurilor de supraveghere tehnică trebuie să poată exercita acest control în scopul verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru luarea măsurii, precum și a modalităților de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică, procedură reglementată de dispozițiile art.142-144 din Codul de procedură penală. Din această perspectivă, controlul *a posteriori* în materie trebuie să se refere la analiza legalității măsurii supravegherii tehnice, indiferent dacă această verificare se realizează în cadrul procesului penal sau independent de acesta”.

6. În consecință, cum față de orice persoană se poate cere măsura supravegherii tehnice, chiar dacă nu are o anumită calitate în procesul penal, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art.139 alin.1 și 2 din Codul de procedură penală, o astfel de persoană, față de care s-a dispus măsura de supraveghere tehnică de către judecătorul de drepturi și libertăți, are vocația, dreptul de a solicita un control *a posteriori* asupra acestei măsuri de către un judecător independent și imparțial. Chiar dacă încuviințarea măsurii speciale de supraveghere privind obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane (art.146¹ Cod procedură penală) nu a făcut obiectul unei verificări a constituționalității sale, se consideră că Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017 se referă și la acest articol din moment ce alin.9 al art.146¹ din Codul de procedură penală face trimitere la art.145 din Codul de procedură penală. Se arată că, în măsura în care, în soluționarea contestației în cauză, judecătorul de drepturi și libertăți consideră că nu se aplică Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, se invocă neconstituționalitatea art.146¹ din Codul de procedură penală care nu permite contestarea măsurii de încuviințare a obținerii datelor privind tranzacțiile financiare, argumentele fiind conținute, practic, de considerentele Deciziei nr.244 din 6 aprilie 2017 a Curții Constituționale.

7. **Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală** apreciază că excepția invocată este neîntemeiată. Consideră că textele criticate nu sunt în contradicție cu dispozițiile constituționale, întrucât măsura obținerii datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane, prevăzută de art.146¹ din Codul de procedură penală, nu constituie o ingerință în viața personală și, ca atare, nu aduce atingere unui interes legitim al unei persoane.

8. Referindu-se la conținutul art.138 din Codul de procedură penală, instanța precizează că, în conformitate cu alineatul final al acestuia, prin supraveghere tehnică se înțelege utilizarea uneia dintre metodele prevăzute la alin.(1) lit.a)-d). Art.146¹ din Codul de procedură penală nu reglementează vreo măsură de supraveghere tehnică dintre cele expres prevăzute de ultimul alineat al art.138 din Codul de procedură penală. Or, prin Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, Curtea Constituțională a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală, care nu permite contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de aceasta, care nu are calitatea de inculpat, este neconstituțională. Prin această decizie, Curtea Constituțională a mai constatat că, din analiza dispozițiilor constituționale și convenționale și a jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, concluzia care se impune este aceea că, în materia măsurilor de supraveghere tehnică, ce constituie o ingerință în viața privată a persoanelor supuse acestor măsuri, trebuie să existe un control *a posteriori* încuviințării și punerii în executare a supravegherii tehnice. Astfel, persoana supusă măsurilor de supraveghere tehnică trebuie să poată exercita acest control în scopul verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru luarea măsurii, precum și a modalităților de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică, procedură reglementată de dispozițiile art. 142—144 din Codul de procedură penală. Totodată, Curtea a mai reținut că reglementarea expresă a modalității de contestare a legalității măsurii supravegherii tehnice determină excluderea celorlalte persoane, care nu au nicio calitate în dosarul penal sau au calitatea de suspect, de la posibilitatea accederii la o instanță de judecată care să poată analiza acest aspect. În final, Curtea a mai precizat că în ceea ce privește persoanele supuse măsurilor de supraveghere tehnică, altele decât inculpatul, statul nu și-a respectat obligația pozitivă de a reglementa o formă de control *a posteriori*, pe care persoana în cauză să îl poată accesa în scopul verificării îndeplinirii condițiilor și, implicit, a legalității acestei măsuri. S-a menționat că acest fapt determină încălcarea prevederilor art.26 și art.53 din Constituție, precum și a celor ale art.8 și art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

9. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele depuse de părți, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art.146¹ din Codul de procedură penală, cu denumirea marginală *Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane*, având următorul cuprins:

„(1) *Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare efectuate se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, cu privire la tranzacțiile financiare ale făptuitorului, suspectului, inculpatului sau ale oricărei persoane care este bănuită că realizează asemenea operațiuni cu făptuitorul, suspectul sau inculpatul, dacă:*

a) *există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni;*
b) *măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, date fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute ori gravitatea infracțiunii;*

c) *probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta ori există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.*

(2) *Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ce urmează a fi efectuate poate fi dispusă pe o durată de cel mult 30 de zile de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin.(1).*

(3) *Dispozițiile art.140 alin.(2)-(9) se aplică în mod corespunzător.*

(4) *Mandatul prin care este autorizată obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ce urmează a fi efectuate poate fi prelungit în condițiile art.144, durata totală a măsurii neputând depăși, în aceeași cauză și cu privire la aceeași persoană, 6 luni.*

(5) *În cazurile în care există urgență, iar obținerea mandatului în condițiile alin.(1) sau (2) ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor ori ar pune în pericol siguranța victimei sau a altor persoane și sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin.(1) sau, după caz, alin.(2), procurorul poate dispune obținerea datelor privind tranzacțiile financiare efectuate sau care urmează a fi efectuate. Dispozițiile art.141 se aplică în mod corespunzător.*

(6) *Este interzisă obținerea datelor privind tranzacțiile financiare dintre avocat și suspect, inculpat sau orice altă persoană pe care acesta o apără, cu excepția situațiilor în care există date că avocatul săvârșește sau pregătește săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la art.139 alin.(2).*

(7) *Instituțiile de credit sau entitățile financiare care efectuează tranzacțiile financiare sunt obligate să predea înscrisurile sau informațiile la care se face referire în mandatul dispus de judecător sau în autorizația emisă de procuror.*

(8) *După efectuarea activităților autorizate, procurorul îl informează, în cel mult 10 zile, în scris, pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura ce a fost luată în privința sa. După momentul informării, persoana ale cărei tranzacții financiare au fost vizate de această măsură are dreptul de a lua cunoștință de activitățile efectuate.*

(9) *Dispozițiile art.145 alin.(4) și (5) se aplică în mod corespunzător.”*

13. Dispozițiile constituționale invocate în motivarea excepției sunt cuprinse în art.21 din Constituție - *Accesul liber la justiție*. Se invocă, de asemenea, dispozițiile art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale - *Dreptul la un remediu efectiv*.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată, mai întâi, cu privire la situația de fapt în cauză, că, prin Încheierea nr.23 din 12 aprilie 2017, pronunțată de judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a dispus încuviințarea obținerii datelor privind tranzacțiile financiare efectuate într-o perioadă determinată de mai multe persoane, între care și Nicolae-Horațius Dumbravă, prin conturile deținute la o serie de bănci. Încheierea menționată este întemeiată pe dispozițiile art.138 alin.(1) lit.e) și alin.(9), precum și ale art.146¹ din Codul de procedură penală. Nicolae-Horațius Dumbravă a formulat contestație împotriva încheierii menționate, cadru în care, în privința admisibilității contestației, a invocat excepția de neconstituționalitate a art.146¹ raportat la art.145 din Codul de procedură penală, așa cum acest din urmă text a fost interpretat prin Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017 a Curții Constituționale, prin care s-a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală în măsura în care nu permite contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de aceasta și care nu are calitatea de inculpat în cauză. Practic, întreaga argumentare a excepției de neconstituționalitate se bazează pe aplicarea, *mutatis mutandis*, a considerentelor deciziei Curții Constituționale menționate. Pe fondul contestației au fost invocate o serie de aspecte de nelegalitate a încheierii judecătorului de drepturi și libertăți contestate.

15. În raport cu această situație de fapt se relevă și admisibilitatea prezentei excepții de neconstituționalitate, întrucât se constată că dispozițiile ce sunt supuse controlului de constituționalitate sunt cele ce determină respingerea, ca inadmisibilă, a contestației formulate. Sub acest aspect Curtea amintește că, în jurisprudența sa, de exemplu, prin Decizia nr.203 din 6 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.324 din 14 mai 2012, sau Decizia nr.715 din 6 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.86 din 31 ianuarie 2017, precum și în Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017 invocată în cauză, a statuat că o excepție de neconstituționalitate ridicată într-o acțiune *ab initio* inadmisibilă este, de asemenea, inadmisibilă, în condițiile în care nu sunt contestate chiar dispozițiile legale care determină o atare soluție în privința cauzei în care a fost ridicată excepția. Aceasta, deoarece, indiferent de soluția pronunțată de Curtea Constituțională referitor la excepția de neconstituționalitate ridicată într-o cauză *ab initio* inadmisibilă, decizia sa nu va produce niciun efect cu privire la o astfel de cauză. Într-o astfel de situație, rezultă că excepția de neconstituționalitate nu are legătură cu soluționarea cauzei în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992; astfel, întrucât excepția de neconstituționalitate nu îndeplinește o condiție de admisibilitate, aceasta, în temeiul art.29 alin.(1) și (5) din Legea nr.47/1992, urmează să fie respinsă ca inadmisibilă. **Curtea a reținut însă că, în măsura în care sunt contestate chiar dispozițiile legale care determină soluția de inadmisibilitate în privința cauzei în care a fost ridicată excepția, aceasta are legătură cu soluționarea cauzei în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, astfel încât instanța de contencios constituțional își poate exercita controlul de constituționalitate.** Ca urmare, legătura excepției de neconstituționalitate cu soluționarea cauzei este circumstanțiată de incidența dispozițiilor criticate în pronunțarea soluției de respingere ca inadmisibilă a cererii în justiție. Cu alte cuvinte, atât timp cât dispoziția criticată este temeiul respingerii, ca inadmisibilă, a cererii formulate de petent în fața instanțelor de drept comun, excepția de neconstituționalitate este admisibilă, aceste dispoziții având legătură cu soluționarea cauzei. Această concluzie este susținută și de faptul că singurul efect al unei decizii de admitere pronunțate într-o astfel de speță este acela al creării posibilității accederii în fața unui judecător care va analiza pe fond cererea respectivă, fără însă ca decizia de admitere să aibă vreă influență asupra soluției dispuse de judecător, din perspectiva temeiniciei cererii.

16. Or, raportat la elementele ce configurează speța dedusă controlului de constituționalitate în prezenta cauză, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.146¹ din Codul de procedură penală are legătură cu soluționarea cauzei în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr. 47/1992, astfel încât instanța de contencios constituțional își poate exercita controlul de constituționalitate (a se vedea, în același sens, Decizia nr.715 din 6 decembrie 2016, precitată, paragrafele 14 și 15). Curtea constată, în același sens, că critica autorului excepției vizează lipsa accesului liber la justiție în etapa procedurală ce intervine odată cu informarea persoanei vizate prin măsura prevăzută de art.146¹ din Codul de procedură penală, obiectul excepției fiind circumscris acestei etape procedurale (a se vedea, *mutatis mutandis*, par.23 din Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017).

17. Analizând excepția de neconstituționalitate invocată, Curtea observă că dispozițiile art.146¹ - *Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane* sunt cuprinse în capitolul IV – *Metode speciale de supraveghere sau cercetare* din titlul IV - *Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii* din Codul de procedură penală.

18. Metodele speciale de supraveghere sau cercetare sunt enumerate în art.138 alin.(1) din capitolul de referință, după cum urmează:

„a) interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță;
b) accesul la un sistem informatic;
c) supravegherea video, audio sau prin fotografiere;
d) localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice;
e) obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane;
f) reținerea, predarea sau percheziționarea trimiterilor poștale;
g) utilizarea investigatorilor sub acoperire și a colaboratorilor;
h) participarea autorizată la anumite activități;
i) livrarea supravegheată;
j) obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului.”

19. Totodată, alin.(13) al art.138, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.18/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.389 din 23 mai 2016, prevede că „prin supraveghere tehnică se înțelege utilizarea uneia dintre metodele prevăzute la alin.(1) lit.a)-d)”.

20. Rezultă, astfel, că obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane, reglementată de art.146¹ din Codul de procedură penală, criticat în prezenta cauză, nu constituie o metodă specială de supraveghere tehnică, ci o metodă de cercetare. Întrucât autorul excepției solicită să se aplice și în privința reglementării acestei metode de cercetare soluția pronunțată de Curtea Constituțională în privința reglementării metodelor de supraveghere tehnică, Curtea va examina în cele ce urmează regimul juridic aplicabil acestor din urmă metode, pentru a vedea în ce măsură soluției legislative consacrate de textul de lege criticat în prezenta cauză i se aplică același regim juridic, respectiv soluția și considerentele Deciziei nr.244 din 6 aprilie 2017, invocată de autorul excepției.

21. Curtea reține, în acest sens, că în capitolului IV – *Metode speciale de supraveghere sau cercetare*, după enumerarea acestor metode, legiuitorul a procedat la reglementarea regimului juridic al supravegherii tehnice, în art.139-146, stabilind, între altele, în art.140 procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică de către judecătorul de drepturi și libertăți, la cererea procurorului. Potrivit art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală, „încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurilor de supraveghere tehnică nu este supusă căilor de atac”.

22. Art.145 din Codul de procedură penală reglementează informarea persoanei supravegheate, după cum urmează: „(1) După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, în scris, în cel mult 10 zile, pe fiecare subiect al unui mandat de măsură de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa.

(2) După momentul informării, persoana supravegheată are dreptul de a lua cunoștință, la cerere, de conținutul proceselor-verbale în care sunt consemnate activitățile de supraveghere tehnică efectuate. De asemenea, procurorul trebuie să asigure, la cerere, ascultarea convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică.

(3) Termenul de formulare a cererii este de 20 de zile de la data comunicării informării scrise prevăzute la alin.(1).

(4) Procurorul poate să amâne motivat efectuarea informării sau a prezentării suporturilor pe care sunt stocate activitățile de supraveghere tehnică ori a proceselor-verbale de redare, dacă aceasta ar putea conduce la:

- a) perturbarea sau periclitarea bunei desfășurări a urmăririi penale în cauză;
- b) punerea în pericol a siguranței victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora;
- c) dificultăți în supravegherea tehnică asupra altor persoane implicate în cauză.

(5) Amânarea prevăzută la alin.(4) se poate dispune cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei.”.

23. Prin Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.529 din 6 iulie 2017, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală, care nu permite contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de aceasta, care nu are calitatea de inculpat, este neconstituțională.

24. Cu acel prilej, Curtea a analizat criticile de neconstituționalitate prin care autorul excepției avea în vedere imposibilitatea persoanei supuse măsurii supravegherii tehnice de a beneficia de o cale de atac împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune măsura de supraveghere tehnică. Pornind de la premisa că, prin însăși dispunerea măsurilor de supraveghere tehnică, persoana

supravegheată suferă o ingerință în sfera dreptului său la viață privată, Curtea a analizat în ce măsură inexistența unui control *a posteriori* al legalității dispunerii măsurii supravegherii tehnice respectă condițiile prevăzute de Constituție și Convenție referitoare la restrângerea exercițiului dreptului de acces la o instanță în scopul protejării dreptului unei persoane la viață privată. (par.52) Curtea a constatat că, „în jurisprudența sa, a statuat cu valoare de principiu că, ori de câte ori se aduce o atingere unui interes legitim al unei persoane, această persoană trebuie să aibă posibilitatea să se poată adresa instanței cu o acțiune în care să pună în discuție încălcarea astfel suferită și să obțină, dacă este cazul, reparația corespunzătoare, chiar dacă, în unele cazuri, acțiunea exercitată îmbracă forma unei căi de atac împotriva unei hotărâri judecătorești”, apreciind că „cele constatate anterior sunt cu atât mai pertinente în situația în care salvagardarea interesului legitim într-o anumită cauză se confundă, în fapt, cu ocrotirea exercițiului unui drept sau al unei libertăți fundamentale.” (par.56și 57) Curtea a mai observat că „potrivit dispozițiilor procesual penale, măsura supravegherii tehnice este dispusă de un judecător de drepturi și libertăți, acesta exercitându-și controlul în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor prevăzute de art.139 din Codul de procedură penală. Cu toate acestea, Curtea reține că instanța europeană a respins deja raționamentul care conduce la concluzia potrivit căreia calitatea de magistrat a celui care dispune și supraveghează înregistrările implică, *ipso facto*, legalitatea și conformitatea acestora cu art.8 din Convenție, un astfel de raționament făcând inoperant orice recurs formulat de părțile interesate. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, pentru a fi necesară într-o societate democratică, ingerința în dreptul la viață privată al unei persoane trebuie să se bucure de garanții adecvate și eficiente împotriva abuzurilor, concretizate în proceduri destinate controlului adoptării și aplicării măsurii restrictive cu scopul de a limita ingerința care rezultă din legislația incriminată la ceea ce este necesar într-o societate democratică (Hotărârea din 3 februarie 2015, pronunțată în Cauza *Pruteanu împotriva României*, paragrafele 48 și 50).” (par.60)

25. Din analiza dispozițiilor constituționale și convenționale și a jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a concluzionat că, „în materia măsurilor de supraveghere tehnică, ce constituie o ingerință în viața privată a persoanelor supuse acestor măsuri, trebuie să existe un control *a posteriori* încuviințării și punerii în executare a supravegherii tehnice. Astfel, persoana supusă măsurilor de supraveghere tehnică trebuie să poată exercita acest control în scopul verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru luarea măsurii, precum și a modalităților de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică, procedură reglementată de dispozițiile art.142—144 din Codul de procedură penală. Din această perspectivă, controlul *a posteriori* în materie trebuie să se refere la analiza legalității măsurii supravegherii tehnice, indiferent dacă această verificare se realizează în cadrul procesului penal sau independent de acesta. (...) Existența unui control *a posteriori* ce are în vedere aceste aspecte se constituie într-o garanție a dreptului la viață privată, care conturează și, în final, pe lângă celelalte elemente necesare și recunoscute la nivel constituțional și convențional, determină existența proporționalității între măsura dispusă și scopul urmărit de aceasta, precum și necesitatea acesteia într-o societate democratică.” (art.63și 64)

26. În continuare, Curtea a observat că supravegherea tehnică poate fi dispusă dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art.139 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală, față de orice persoană, independent de calitatea avută în cadrul urmăririi penale, în acest sens fiind suficientă dispunerea începerii urmăririi penale *in rem*. De asemenea, în cadrul procesului penal, posibilitatea contestării legalității măsurii supravegherii tehnice este circumstanțiată de legiuitor numai în ceea ce privește persoana inculpatului, în cadrul procedurii de cameră preliminară, după trimiterea în judecată, precum și în cadrul procedurii de cameră preliminară atunci când se soluționează plângerea împotriva soluției de clasare, dacă în cauză a fost pusă în mișcare acțiunea penală. Astfel, Curtea a constatat că reglementarea expresă a modalității de contestare a legalității măsurii supravegherii tehnice determină excluderea celorlalte persoane, care nu au nicio calitate în dosarul penal sau au calitatea de suspect, de la posibilitatea accederii la o instanță de judecată care să poată analiza acest aspect. Așa fiind, Curtea a observat că inclusiv petenții din dosarul în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate, neavând nicio calitate în dosarul penal în care au fost autorizate măsurile de supraveghere tehnică, nu s-au putut adresa instanței de judecată în cadrul unui recurs efectiv pentru a fi analizată legalitatea măsurii dispuse. Așa fiind, Curtea a constatat că dispozițiile constituționale și convenționale amintite, precum și jurisprudența instanței de contencios constituțional și a celei europene impun o obligație pozitivă din partea statului ce are ca obiect reglementarea, în cadrul legislației interne, a unui „recurs efectiv” care să permită înlăturarea eventualei încălcări a drepturilor și libertăților fundamentale. Curtea apreciază că absența unui

asemenea recurs în dreptul intern constituie o încălcare a acestei obligații, deci a dispozițiilor constituționale ale art.21 și a celor convenționale ale art.13. (par.65-67)

27. Pentru aceste considerente, Curtea a constatat că, în ceea ce privește persoanele supuse măsurilor de supraveghere tehnică, altele decât inculpatul, statul nu și-a respectat obligația pozitivă de a reglementa o formă de control *a posteriori*, pe care persoana în cauză să îl poată accesa în scopul verificării îndeplinirii condițiilor și, implicit, a legalității acestei măsuri. Ca urmare, Curtea a reținut încălcarea prevederilor art.26 și art.53 din Constituție, precum și a celor ale art.8 și art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a admis excepția de neconstituționalitate, constatând că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală, care nu permite contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de aceasta, care nu are calitatea de inculpat, este neconstituțională. (par.68și 69)

28. În ceea ce privește art.146¹ din Codul de procedură penală, criticat în prezenta cauză, acesta reglementează o metodă de cercetare care constă, în conformitate cu art.138 alin.(9) din Codul de procedură penală, în „*operațiunile prin care se asigură cunoașterea conținutului tranzacțiilor financiare și al altor operațiuni efectuate sau care urmează să fie efectuate prin intermediul unei instituții de credit ori al altei entități financiare, precum și obținerea de la o instituție de credit sau de la altă entitate financiară de înscrisuri ori informații aflate în posesia acesteia referitoare la tranzacțiile sau operațiunile unei persoane.*”

29. **Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane** a fost introdusă în Codul de procedură penală printre metodele speciale de cercetare ca urmare a intervenirii Ordonanței de urgență a Guvernului nr.18/2016, deși permite monitorizarea în timp real a tranzacțiilor și încunoaștințarea organului de urmărire penală chiar în timpul efectuării acestora, așadar, **se caracterizează printr-un grad ridicat de intruziune în viața privată a persoanei**, din perspectiva operațiunilor pe care le efectuează prin intermediul unei instituții de credit, vizând atât informațiile referitoare la tranzacțiile financiare, cât și înscrisurile în care acestea se materializează. Așa cum se subliniază în literatura de specialitate, aceasta nu trebuie confundată cu metoda de cercetare constând în „*obținerea de date privind situația financiară a unei persoane*”, prevăzută de art.153 din Codul de procedură penală, care se referă la cunoașterea doar a existenței și a conținutului conturilor unei persoane fizice sau juridice.

30. Comparând această metodă de cercetare cu metodele de supraveghere tehnică, Curtea constată că nu sunt diferențe de reglementare, condițiile ce se cer îndeplinite și procedura fiind similar reglementate. Totodată, în baza normei de trimitere cuprinsă în art.146¹ alin.(3) din Codul de procedură penală, toate regulile privind procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică prevăzute la art.140 alin.(2)-(9), așadar și **regula potrivit căreia încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurii obținerii datelor privind tranzacțiile financiare nu este supusă căilor de atac, sunt deopotrivă aplicabile și în privința instituției reglementate de art.146¹ alin.(3) din Codul de procedură penală.**

31. Or, considerentele care au fundamentat Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017 și soluția de admitere a excepției de neconstituționalitate pronunțată cu acel prilej de Curtea Constituțională **au fost determinate de caracterul intruziv al metodelor de supraveghere tehnică și de necesitatea asigurării efectivității garanțiilor constituționale și convenționale ale dreptului la viața privată, iar nu de calificarea juridică, în sensul unei distincții de ordin formal** între metodele de supraveghere tehnică și cele de cercetare reglementate de art.138 din Codul de procedură penală. Astfel fiind, distincția realizată de instanța care a sesizat Curtea Constituțională, vizând strict calificarea din punct de vedere formal a metodelor speciale de supraveghere și a celor de supraveghere tehnică (fila 8 a încheierii de sesizare), este nerelevantă în planul controlului de constituționalitate.

32. Nu poate fi reținută nici susținerea reprezentantului Ministerului Public consemnată în încheierea de sesizare, în sensul că solicitarea de informații privind tranzacțiile financiare nu constituie o ingerință în viața personală. Dimpotrivă, tranzacțiile financiare ale unei persoane sunt de natură a oferi date despre încasările, plățile, achizițiile de bunuri și servicii pe care o persoană le face cu titlu obișnuit sau doar în anumite perioade de timp, informații inclusiv cu privire la sănătatea (dacă ne gândim la servicii cu caracter medical) sau, cum este cazul în speță, cu privire la localizarea persoanei la un moment dat. **Având în vedere acest evident și pregnant caracter intruziv al măsurilor reglementate de art.146¹ din Codul de procedură penală, precum și identitatea de regim juridic cu cele la care se referă Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017 a Curții Constituționale, Curtea constată că se impune, și în acest caz, o obligație pozitivă din partea statului ce are ca obiect reglementarea, în cadrul legislației interne, a unui „recurs efectiv” care să permită înlăturarea eventualei încălcări a drepturilor și a libertăților fundamentale.** Absența unui asemenea recurs în dreptul intern constituie o încălcare a acestei obligații,

deci a dispozițiilor constituționale ale art.21 și a celor convenționale ale art.13, toate considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.244 din 6 aprilie 2017 în acest sens fiind aplicabile *mutatis mutandis* și în prezenta cauză.

33. În ceea ce privește solicitarea de extindere a controlului de constituționalitate „și cu privire la **alte aspecte de neconstituționalitate** ale art.146¹ din Codul de procedură penală”, Curtea constată că este inadmisibilă. Potrivit art.31 alin.(2) din Legea nr.47/1992, *„în caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi disociate prevederile menționate în sesizare”*. Or, în cauză, sunt formulate noi critici referitoare la aceleași prevederi care constituie obiectul excepției, în sensul de noi temeuri și motive de neconstituționalitate, ceea ce echivalează cu o sesizare directă a Curții Constituționale, excedând, prin urmare, cadrului fixat de dispozițiile art.146 lit.d) teza întâi din Constituție.

34. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Horațius Dumbravă în Dosarul nr.2871/1/2018 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală și constată că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.146¹ din Codul de procedură penală, care nu permite contestarea legalității măsurii referitoare la obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane de către persoana vizată de aceasta, care nu are calitatea de inculpat, este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 23 iunie 2020.